

Zoo is het werkelijk, mits wat gelezen wordt zelf door hooger beginsel geadeld is.

Men klaagt over schaarschheid op het terrein van de Christelijke kunst. Terecht misschien — al is het op het andere terrein ook niet alles goud wat er blinkt. Vergete men dit toch niet.

Maar bij de klacht om die schaarschheid denk ik toch aan het mooie woord, dat Persijn eens schreef: „De hoeveelheid zullen we nooit hebben, maar de hoedanigheid moeten we houden.”

A. L. V. H.

HET REVEIL

Mr. ISAËC DA COSTA

„Da Costa's „Bezwaren” — de geboortekreet van het Nederlandsch Reveil.” J. C. Rullman.

MAN VAN HET REVEIL IS DA COSTA, als schrijver van zijn „Bezwaren tegen den Geest der Eeuw,” want het schrijven van dat boekje is de bazuinstoot geweest, waardoor het vijandelijk kamp werd opgeschrikt en de getrouwen als een Gideonsbende bijeen werden verzameld tegen den belager van het Nederlandsche Israëli Gods. Dat kleine boekje heeft alle groote mannen in het geweer gebracht, hetzij tégen, hetzij vóór.

Gloeiend van liefde voor zijn Heiland werpt de vijf-en-twintig-jarige Da Costa als een ridder zonder vrees of blaam zijn handschoenen in het strijdperk. Meegesleept door een onbedwingbaren hartstocht voor de Waarheid Gods zendt hij zijn tien hoofdstukken de wereld in, als een oorlogsverklaring aan den tijdgeest. Zijn vlammend woord hekelt de gebreken van een zelfgenoegzaam, dood Christendom, dat in modernisme, ongelooft en zelfbehagen wegzinkt. Elk terrein bestrijkt de vurige strijder. Tegen de machtigsten trekt hij te velde, en al wat geleerd is, en naam heeft, en gevierd wordt,



408

staat van nu aan tegen hem over. Een leger van tegenstanders tegenover dien éénen, die als een andere David het bestaat in de mogendheid van zijn God den Goliath aan te vallen. Hij kan niet zwijgen! Het vurige temperament, het Oostersch bloed dwingt hem tot spreken!

Da Costa had aan de voeten van Mr. Willem Bilderdijk gezeten, en het is niemand minder dan deze meester, die zijn leerling in bescherming neemt door hetzelfde jaar te doen verschijnen: „De Bezwaren tegen den Geest der Eeuw van Mr. I. Da Costa, toegelicht door Mr. Willem Bilderdijk.” Deze groote Nederlander, Prins onzer dichters, mag met alle recht de voorlooper van het Reveil worden genoemd. Hij waarschuwde onvermoeid tegen het ongelooft, en vormde een school van jonge mannen, die later zijn werk zouden voortzetten. Officieel geen hoogleraar, doceerde deze merkwaardige man verschillende vakken van wetenschap. Inzonderheid uitblinkend in de kennis onzer vaderlandsche geschiedenis doceerde hij even gemakkelijk rechtsgeleerdheid, staatkunde, godgeleerdheid en wat niet al. Uit zijn school nu kwamen mannen van betekenis voort, zooals Groen van Prinsterer, Da Costa en Capadose.

Van afkomst was Da Costa Israëliet, Capadose was ook Jood. Deze laatste studeerde in de medicijnen, en ontving onderwijs van Bilderdijk, die hem tot den waren Messias, den Christus Gods, leidde. Capadose en Da Costa ontmoetten elkander in den kring bij Bilderdijk en nu werd op zijn beurt Capadose voor Da Costa een Andreas. Merkwaardig genoeg, deze mannen van aanzien, die geleerd hadden op den heuvel Golgotha, dat zij in zich zelf niets waren, maar die in hun Redder hun alles hadden gevonden, begonnen den Bijbel te lezen en te verklaren in een kring van vrienden. De vijanden wisten niets anders daartegenover te stellen dan hun bijtenden spot, waarmede zij hen „de twee Amsterdamsche Joodjes” noemden, die „het alleen maar wisten,” doch den zegen, die van dezen arbeid uitging, konden ze niet verhinderen. Honderden waakten op uit den slaap der onverschilligheid en kwamen tot het geloof in Christus. Door den band der vriendschap en door éézelfde levend geloof verbonden, zijn deze zonen Abrahams voortgegaan op den moeilijken maar gezegenden weg des geloofs. De vijandige wereld om hen heen was als een woestijn, maar Da Costa zingt in zijn lied „Aan doctor Capadose”:

„In de dorre woestijn van den weg naar het graf is me uw vriendschap een smeltende regen!
Bij de stormen des Lots in dit leven van straf, is me Uw vriendschap een schuilplaats! een zegen!
Aan den overkant eerst van het graf, dat ons beidt, stroomt de bron, naar wier laving wij smachten!
en de Tempel der Godlijke onsterfelijkheid is 't gebouw, waar wij rust in verwachten!”

Sterk waren deze mannen, wel jong van jaren nog, maar groot van kracht, in hun God. Al hun vreugde hadden ze gevonden in hun Zaligmaker, en zoo schoon getuigt van dien Heiland de dichter:

„'t Is volbracht! Hij zegepraalt!
Zondeschild! gij zijt betaald.
Dood! gij zijt verslonden.
Slangenkop! gij zijt vergruisd,
Wij, met Christus u gekruisd,
Heilloos rijk der zonden!”

J. T.